

ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ ΕΛΟΪΖ ΣΤΟΝ ΜΟΝΑΧΟ ΑΒΕΛΑΡΔΟ

Το να περνάς από αυτή την απελπισμένη κραυγή της Ελοΐζ στην απάντηση του Αμπέιλαρντ¹⁴³ είναι σα να μπαίνεις από το εκτυφλωτικό φως μίας ηλιόλουστης οδού στην αυστηρή ψυχρότητα μίας εκκλησίας. Στις μόνες παρατηρήσεις της στις οποίες επιχειρεί να απαντήσει είναι οι κατηγορίες που του εξακοντίζει ότι δεν επέτυχε να την ενθαρρύνει ή να την καθησυχάσει και να την κάνει να νοιώσει άνετα μετά την πνευματική αφύπνισή τους και την αφιέρωσή τους στην πίστη του Χριστού. Κι αυτό, απαντάει εκείνος, δεν στοιχειοθετεί αμέλεια εκ μέρους του, αλλά οφείλεται μάλλον στην υπερβολική εμπιστοσύνη που έδειξε στη σοφία της. «Γιατί ποτέ δεν σκέφτηκα ότι ζητούσες από μένα τη γαλήνη όταν η θεία Χάρις σου είχε δοθεί απλόχερα· τόσο που με τα λόγια και το παράδειγμά σου ήσουν ικανή να καθοδηγείς τον παραστρατημένο, να ανακουφίζεις τον ασθενή, να διδάσκεις τον αδιάφορο, όπως αλήθεια είχες συνηθίσει πολύ καιρό τώρα να κάνεις, από τότε που είχες το αξίωμα της προϊσταμένης της μονής, κάτω από την επίβλεψη της ηγουμένης. Το γεγονός ότι φροντίζεις τώρα τις κόρες σου περισσότερο αποτελεσματικά κι επίμονα απ' ό,τι φρόντιζες τις αδελφές σου, πιστεύουμε ότι ήταν αρκετός λόγος για να μας κάνει να σκεφθούμε ότι κάθε διδαχή εκ μέρους μας θα ήταν περιττή.» Εν τούτοις, αυτός συνεχίζει να της γράφει, μάλλον χωρίς να δείχνει να καταλαβαίνει το πραγματικό νόημα της επιστολής της, η οποία απεκάλυψε τι πραγματικά ζητούσε η Ελοΐζ από εκείνον. Την ευχαριστεί για τη συμπαράσταση και το ενδιαφέρον που έδειξε για τους κινδύνους που τον απειλούν, και της στέλνει πάραυτα ένα ψαλτήριο που του είχε ζητήσει, ώστε να προσεύχεται συνέχεια στο Θεό για τη σωτηρία του.¹⁴⁴ Κι αμέσως μετά, ως να έπρεπε πάση θυσία να την πείσει, αφιερώνει μερικές σελίδες της επιστολής του σε ένα μάλλον πληκτικό παραινετικό λογύδριο για την αποτελεσματικότητα της προσευχής, και ιδιαίτερος της προσευχής των γυναικών για τους προσφιλείς τους, ένα λογύδριο βαρυφορτωμένο με παραπομπές και παραινέσεις κυρίως που έχει δανειστεί από τις Γραφές. Μόνο προς το τέλος της επιστολής αντιλαμβάνεται ότι πρόκειται για ένα προσωπικό γράμμα κι όχι για κήρυγμα, και της ζητάει, αυτής της οποίας η αγιότητα αναμφιβόλως τα έχει καλά με το θεό, εκτός από το κοινόβιο του οποίου προϊσταται, να μνημονεύει κι αυτόν στις προσευχές της, αυτόν που είναι όλος δικός της. Κι αυτή του την παράκληση την ενισχύει με περισσότερες παραπομπές που αφορούν το πλεονέκτημα να έχει κανείς ενάρετη σύζυγο. Της θυμίζει τις προσευχές που έκανε παλιά για λογαριασμό του, ενόσω αυτός ήταν στον Παράκλητο, στο τέλος κάθε μίας των Ωρών, και της στέλνει ένα άλλο υπόδειγμα παράκλησης, για να λέει εκείνη για χάρη του, όταν αυτός δεν είναι κοντά της. Και μόνο προς το τέλος πια της επιστολής φαίνεται μία θερμότερη νότα να διαπιδύει, όταν εκείνος την παρακαλεί, σε περίπτωση που τέλος πάντων οι εχθροί του τον φονεύσουν, όταν θα είναι πολύ μακριά της, εκτός από το μεγάλο ενδιαφέρον που δείχνει εκείνη τώρα για τον κίνδυνο που απειλεί το σώμα του, να ενδιαφερθεί για την σωτηρία της ψυχής του, «και να δείξεις στο νεκρό άνδρα», όπως λέει, «πόσο πολύ τον αγαπούσες όσο ζούσε».

Βεβαίως και δεν ήταν αυτή η επιστολή που περίμενε εναγωνίως η Ελοΐζ, αν εξαιρέσει κανείς τη δήλωσή του ότι είναι όλος δικός της, και ως εκ τούτου αναγνώριζε την παρελθούσα σχέση τους, ο καλός της είχε τελείως αγνοήσει τις συχνές της αναφορές στην αγάπη που τρέφει για το πρόσωπό

του. Και η αποτυχία του να απαντήσει ευθαρσώς στην πρόκλησή της όσον αφορά την πραγματική φύση των αισθημάτων του θα πρέπει όχι μόνο να την πλήγωσε, αλλά και να αύξησε τις αμφιβολίες της για την αίσια έκβαση αυτής της υποθέσεως. Κι όμως, στο κάτω-κάτω της γραφής, από την προσεκτική επιφυλακτικότητά του να της εναντιωθεί, η επιστολή του Αμπέιλαρντ της χάρισε μια κάποια γαλήνη στο ταραγμένο της μυαλό, καθώς η σοφή, απρόσωπη σοφία ενός ιερέα, ή ενός άνδρα, μπορεί μερικές φορές ν' απαλύνει τον πόνο και την ψυχική οδύνη, με το απόμακρο ύφος και την αδιαφορία για την επίγεια ζωή. Οπωσδήποτε, όταν η Ελοϊζ ξαναγράφει στον Αμπέιλαρντ είναι πλέον φανερό ότι όλη αυτή η παλιά, κακοφορμισμένη πικρία εναντίον του έχει πλέον εξατμιστεί, ακόμα κι αν συνεχίζει να παραπονιέται για τη θεία δίκη που τους αντιμετώπισε τόσο σκληρά, και ρίχνει τα βάρη στην ίδια που ήταν η κύρια αιτία της πτώσης του. Και το μόνο πράγμα που του προσάπτει τώρα, με αυτή τη νέα επιστολή της, είναι ότι γιγάντωσε αντί να σβήσει τους φόβους της για την ασφάλειά του. Είναι σίγουρα, αυτή η αβάσταχτη αγωνία, η ανησυχία της για τον αγαπημένο της, και η φρίκη που αισθάνεται στη σκέψη του θανάτου του, που την αναγκάζει να του ξαναγράψει. Και δευτερευόντως την ωθεί να γράψει η απελπισμένη επιθυμία της να τον ξυπνήσει, και να δει πέρα από τις αυταπάτες του, να απομυθοποιήσει την υποτιθέμενη αγιότητά της, για την οποία φαίνεται ο καλός της τόσο απόλυτα πεπεισμένος, μία αγνότητα που στέκεται ανάμεσά τους ως εμπόδιο, και ως πηγή διαρκών παρεξηγήσεων. Δεν μπορούσε να αντέξει στην ιδέα ότι ο Αμπέιλαρντ έτρεφε φρούδες ιδέες για το άτομό της. Θα περίμενε να την γνωρίζει καλύτερα για να καταλάβει πόσο επιτακτική και επείγουσα ήταν η απελπισμένη κραυγή της για βοήθεια. Κι έτσι σ' αυτό το δεύτερο γράμμα¹⁴⁵ της με τίμια γενναιότητα αποφασίζει να ξεσκίσει τα πέπλα της αγιότητας που την κρύβουν από τον κόσμο, και ξεγυμνώνει μπροστά του τα πιο απόκρυφα μέρη της ψυχής της, αλλά και τη λυσσασμένη ερωτική δίψα του σώματός της, με λόγια που ακόμα και σήμερα σφύζουν από γνήσια απελπισία κι εκτυφλωτικό μεγαλείο, αποκαλύπτοντας το σπαραγμό ενός μεγάλου πνεύματος που αναγκάζεται να καταφύγει στο λόγο για να λυτρωθεί. Σε αυτό το γράμμα, παρά την επιτακτική ανάγκη που οδήγησε στη συγγραφή του, η Ελοϊζ παραδίδεται περισσότερο απ' ό,τι στο προηγούμενο γράμμα της, στη συνήθεια της εποχής της να συσσωρεύει παραπομπές και παραινήσεις για να δώσει έμφαση σε μία κοινότοπη μάλλον διαβεβαίωση των αισθημάτων που τρέφει για τον αποδέκτη της επιστολής. Κι όμως αυτά τα κάπως στεγνά και άψυχα κομμάτια δε μπορούν να σβήσουν την πυρκαγιά των άλλων, όπου εκείνη αποκαλύπτει σε όλη του τη δόξα τον παθιασμένο έρωτα, που της χάρισε την αθανασία.

Σε αυτόν που είναι ο ένας και μοναδικός γι' αυτήν μετά από το Χριστό, από εκείνη που είναι γι' αυτόν απλώς μία εν Χριστώ αδελφή.

Είμαι έκπληκτη, καλέ μου, που έκανες αυτή την απρέπεια, αντίθετα με όλα τα έθιμα που αφορούν την επιστολογραφία, κι έθεσες το όνομά μου πριν από το δικό σου στην αρχή ήδη του χαιρετισμού με τον οποίο ξεκινά η επιστολή σου. Είναι σα να προτάσσεις τη γυναίκα από τον άνδρα, τη σύζυγο από το σύζυγο, τον υπηρέτη από τον αφέντη, την καλόγρια από τον καλόγερο και τον ιερέα, τη διακόνισσα¹⁴⁶ από τον ηγούμενο. Γιατί είναι σωστό και δίκαιο αυτοί που γράφουν σε ανώτερους ή ίσους τους να προτάσσουν το όνομα εκείνων πριν

από το δικό τους, αλλά όταν γράφουν γράμματα σε κατώτερους, αυτός που έχει μεγαλύτερο κύρος προηγείται στη σύνθεση του γράμματος.

Και δεν ήταν μικρή η έκπληξή μας που έκανες χρήση των εκφραστικών εκείνων μέσων, τα οποία θα έπρεπε να μας παρηγορήσουν, με τρόπο που αύξησαν ακόμα περισσότερο την απόγνωση και την απελπισία μας, κι έκαναν τα δάκρυα να τρέξουν ποτάμι από τα μάτια, που ώφειλες εσύ να στεγνώσεις με τα λόγια σου τα δάκρυά τους. Γιατί ποιος από μας θα μπορούσε να ακούσει χωρίς να βουρκώσει το χωρίο εκείνο προς το τέλος της επιστολής σου, όπου λες: “Αλλά αν ο Κύριος ήθελε να με παραδώσει στα χέρια των εχθρών μου, ώστε εκείνοι να με αιχμαλωτίσουν και να με φονεύσουν, και λοιπά...”; Ω, πολυαγαπημένε μου, πώς τόλμησες να σκεφτείς κάτι τέτοιο; Πώς μπόρεσες να το εκφράσεις με λέξεις; Είθε ο Θεός να μη δώσει ποτέ να επιβιώσουν οι ταπεινές του κόρες και υπηρέτριες για να ζήσουν τέτοιο κακό! Είθε η Χάρη του να μην μας επιτρέψει να ζήσουμε μία ζωή που θα είναι πολύ χειρότερη από το θάνατο! Για σένα ταπεινωθήκαμε, για σένα αφιερώσαμε την ψυχή μας στο Θεό, για να πάμε εμείς πριν από σένα, που μας αξίωσες να μπούμε στο κοπάδι των υποτακτικών Του, γιατί έτσι δεν χρειαζόταν πια ν’ ανησυχείς για εμάς, και μπορούσες πια να μας παρακολουθείς όλο και πιο χαρούμενος, σίγουρος πια για τη σωτηρία της ψυχής μας. Απάλλαξέ μας, κύριε, σε παρακαλώ να μας απαλλάξεις από την ανάγνωση τέτοιων εκφράσεων απελπισίας, που μας οδηγούν εμάς τις ταλαίπωρες σε ολοένα και μεγαλύτερη απόγνωση. Μην μας πάρεις πολύ πριν έρθει η ώρα του θανάτου μας το μόνο λόγο για να ζούμε. Ας μην έρθει ποτέ εκείνη η μέρα για την οποία μιλάς, που θα μας επιδαπιλεύσει όλων των ειδών τις πίκρες, και θα μας φορτώσει με κάθε βάσανο και έγνοια για όλο το υπόλοιπο της ζωής μας. “Γιατί ποια ανάγκη“, όπως λέει κι ο Σενέκας, “είναι να ψάχνει για συμφορές, που θα ρημάξουν τη ζωή σου πριν έρθει η ώρα σου για να πεθάνεις“;¹⁴⁷

Δεν χρειάζεται βέβαια να μας το ζητήσεις, αν κάποια καταστροφή θέσει τέλος στη ζωή σου ενόσω είσαι μακριά μας, θα φέρουμε το σώμα σου να το θάψουμε στο κοιμητήριό μας, ώστε μέσα από τη διαρκή αυτή υπενθύμιση της ύπαρξής σου, να κερδίσεις τη μέγιστη δυνατή συγκομιδή των προσευχών μας. Μα πώς μπορείς να υποψιαστείς καν ότι η μνήμη σου θα ξεθωριάσει στις καρδιές μας; Και εξάλλου πώς θα μπορέσουμε να προσευχηθούμε, όταν η ανείπωτη θλίψη μας δεν θα αφήνει την ψυχή μας να γαληνέψει; Πώς θα μπορέσουμε να προσευχηθούμε όταν οι ψυχές μας θ’ αποτρελαθούν και η λαλιά μας θα χαθεί; Πώς θα μπορέσουμε να προσευχηθούμε όταν το μυαλό μας, αντί να ειρηνέψει, θα εξεγερθεί εναντίον του ίδιου του Θεού, και θα τον φορτώσει με παράπονα, αντί να τον υμνήσει με προσευχές; Στη μεγάλη δυστυχία μας το μόνο που θα μπορούμε να κάνουμε θα είναι να θρηνούμε. Η προσευχή θα καταστεί αδύνατος. Και θα προτιμήσουμε να βιαστούμε να θαφτούμε μαζί σου, αφού δεν θα αντέξουμε να παρακολουθήσουμε την κηδεία σου. Γιατί μαζί με τη δική σου ζωή θα σβήσει κι η δική μας, κι αφού εσύ φύγεις μακριά από αυτόν το μάταιο κόσμο εμείς θα είναι αδύνατο να συνεχίσουμε να ζούμε. Ας μην μας αξιώσει ο Θεός να ζήσουμε έως εκείνη τη στιγμή του θανάτου σου! Γιατί η αναγγελία του θλιβερού αυτού γεγονότος θα είναι θάνατος για την ψυχή μας. Γιατί πώς να δεχτούμε την πραγματικότητα της απουσίας σου, πώς θα μας βρει εδώ μόνες και έρημες το γεγονός του φευγιού σου; Ας μη δώσει ποτέ ο Θεός να είμαστε υποχρεωμένες να εκτελέσουμε το θλιβερό αυτό καθήκον απέναντί σου, και να σου δώσουμε τον τελευταίον ασπασμόν. Ας εισακούσει ο Θεός τις ικεσίες μας, κι ας δώσει

φτερά στις ελπίδες μας για τη σωτηρία σου. Τουλάχιστον ας πάμε εμείς πριν από σένα! Κι επίσης, σε ικετεύω, έλεος, δείξε έλεος τουλάχιστον σ' εκείνη που σου ανήκει ολοκληρωτικά, που είναι δική σου και μόνο δική σου, και μην ξαναπροφέρεις ποτέ αυτές τις λέξεις, που μου περονιάζουν την καρδιά, με το ξίφος και την κρυάδα του θανάτου, μην ξαναπείς ποτέ αυτά τα λόγια που πληγώνουν περισσότερο κι από το θάνατο τον ίδιο.

Ένα πνεύμα που αναλώνεται στον θρήνο δεν βρίσκει τη γαλήνη, ούτε ένα μυαλό που το κατατρώνει η αγωνία μπορεί ν' αφιερωθεί ειλικρινώς εις το Θεό. Εσύ μας έχεις τάξει στην υπηρεσία Του, και μόνο καθήκον έχουμε να του αφιερώσουμε τη ζωή και την ψυχή μας. Μην Του στερείς λοιπόν αυτό το δώρο που Του πρόσφερες. Γιατί όταν ένα κακό είναι αναπόφευκτο και βέβαιο, και όταν συμβεί προκαλεί τη μέγιστη δυνατή οδύνη, το μόνο που μπορούμε να ελπίσουμε είναι να έρθει γρήγορα, και να πέσει επάνω μας ξαφνικά και απροειδοποίητα, έτσι ώστε να μην βασανιστούμε επί μακρόν με μία πρόγνωση που δεν μπορεί με τίποτα ν' απαλύνει τον πόνο μας. Αυτό έχει κατά νου του ο ποιητής όταν ζητάει από το Θεό:

Ό,τι κι αν σχεδιάζεις, κάνε να έρθει γρήγορα.
Τύφλωσε το μυαλό του ανθρώπου να μη δει τη μοίρα του.
Κάνε εκείνον που τον κατατρύχουν οι φόβοι να μην
προσκολληθεί ποτέ σε φρούδες ελπίδες.¹⁴⁸

Αλλά αν σε χάσω τι άλλο θα μου μένει να ελπίζω; Και ποιος ο λόγος να παρατείνω την παραμονή μου στο μάταιο αυτό κόσμο, όταν δεν θα έχω πια να ελπίζω, ότι εσύ είσαι σώος και ζωντανός; Γιατί αυτή είναι η μόνη ηδονή που μου επέτρεψες να ελπίζω, και μου στερείς ακόμα και την παρουσία σου, η οποία μου ξαναδίνει την αίσθηση ότι υπάρχω.

Ω, ας μην ήταν βλασφημία να ξεστομίσω ότι ο Θεός ήταν σκληρός μαζί μου σε όλα! Ω άσπλαχνη ευσπλαχνία! Ω δύσμοιρη μοίρα που μου έλαχε! Η μοίρα πράγματι, έχει ήδη εξαντλήσει όλα τα όπλα της εναντίον μου και δεν της έμεινε τίποτα πια για να ξεσπάσει τη μανιασμένη οργή της πάνω σε άλλους θνητούς. Αφού έχει αδειάσει όλη της τη φαρέτρα πάνω μου δε χρειάζεται άλλοι τώρα να τρέμουν τις επιθέσεις της. Ακόμα κι αν της είχε μείνει ένα βέλος αχρησιμοποίητο, δεν θα έβρισκε ούτε μια σπιθαμή ελεύθερη στο σώμα μου για να με τοξεύσει. Και τώρα το μόνο που φοβάται είναι μην έρθει ο θάνατος και απαλύνει τον πόνο από τις αναρίθμητες πληγές μου. Κι έτσι όσο κι αν θέλει να με καταστρέψει κρατιέται μήπως η τελειωτική καταστροφή μου της στερήσει το αντικείμενο της οργής της. Αλίμονο στη δύστυχη εμένα, που είμαι οι πιο ελεεινή απ' όλες τις κατατρεγμένες! Τόσο ψηλά στον ουρανό ανέβηκα όταν διάλεξες εμένα ανάμεσα σε όλες τις γυναίκες, που ήταν μοιραίο η πτώση μου να επιφέρει ανείπωτες πληγές σε σένα και σε μένα. Γιατί όσο ψηλά κανείς ανεβαίνει τόσο πιο απότομα πέφτει. Και μήπως ποτέ η θεά Τύχη ανέβασε ποτέ πιο ψηλά μία καλή κι ευγενική γυναίκα απ' όσο ανέβασε εμένα; Μήπως την πέταξε άλλη τόσο χαμηλά και τη συνέτριψε ποτέ με τόση απάνθρωπη μανία; Τι δόξα μου επιφύλαξε μέσω εσου! Τι συμφορά μου έφερε η δόξα αυτή! Όσον αφορά εμένα η Τύχη δεν τήρησε το μέτρο, ούτε στο καλό ούτε στο κακό, ούτε στην ευτυχία ούτε στη δυστυχία. Γιατί να με κάνει την πιο δυστυχισμένη ανάμεσα στις γυναίκες, μου έδωσε πρώτα τη μεγαλύτερη ευτυχία του κόσμου, έτσι ώστε όταν τη χάσω, οι θρήνοι που θα σπαράζουν το κορμί και την ψυχή μου να είναι αφόρητοι εξαιτίας των πληγών που θα μου έχει χαρίσει η πτώση

μου, έτσι ώστε η χαρά μου για το ανέλπιστο δώρο που δέχτηκα να δώσει τη θέση της στη θλίψη, σε μια θλίψη βαθιά που η απώλειά τους θα προκαλέσει, έτσι ώστε η αγαλλίαση της υπέρτατης ηδονής να καταλήξει στη δυστυχία της έσχατης απελπισίας.

Και προκειμένου η ύβρις και η βλασφημία να προκαλέσουν ακόμα μεγαλύτερη αγανάκτηση όλοι οι νόμοι του δικαίου ανατράπηκαν εις βάρος μας. Γιατί ενώ απολαμβάναμε τις χαρές μίας παράνομης κι ανευλόγητης αγάπης, και, για να χρησιμοποιήσω μια πιο πρόστυχη έκφραση, επιδιδόμεθα εις εκτός γάμου συνουσίαν, η αυστηρότητα του θεού επιφυλάχθη να μας τιμωρήσει. Αλλά όταν αποφασίσαμε να νομιμοποιήσουμε αυτόν τον παράνομο έρωτα, και να καλύψουμε τη ντροπή των προγαμιαίων σχέσεων με τους αιώνιους γαμήλιους όρκους πίστης και αφοσίωσης ο ένας στον άλλον, τότε η σπάθη του Θεού εδεήθηκε να πέσει μοιραία εις την κεφαλήν μας, και η αθώα πλέον σύζευξή μας προκάλεσε τη φοβερή οργή Του, Εκείνου που είχε ανεχθεί την παράνομη και λαθραία συνεύρεσή μας. Τα βάσανα που τώρα σε έχουν βρει θα ήταν δίκαιη τιμωρία για έναν άνδρα που πέφτει στο αμάρτημα της μοιχείας. Αλλά αυτά που άλλοι περνούν εξ αιτίας της μοιχείας τους εσύ τα περνάς χάριν του γάμου σου, με τον οποίο ήλπιζες να αποκαταστήσεις τη διασαλευθείσα θεία τάξη και να επανορθώσεις την ύβρι που είχες διαπράξει στο όνομά Του. Αυτά που άλλοι πάσχουν εξ αιτίας των εξωσυζυγικών σχέσεων τις οποίες συνάπτουν, εσύ πάσχεις επειδή έσμιξες με τη γυναίκα σου σε νυφικό κρεβάτι. Κι όλες αυτές οι συμφορές έπεσαν επάνω μας όχι όταν ήμασταν στο απόγειο της άνομης ηδονής που απολαμβάναμε, αλλά όταν ζούσαμε κατά το μάλλον ή ήττον ενάρετα και σύμφωνα με το Νόμο του Θεού, κι εσύ ήσουν στο Παρίσι, προεδρεύοντας στις σχολές, κι εγώ, κατ' εντολήν σου στη μονή, μαζί με τις άλλες καλόγριες. Χωρίσαμε για να μπορείς εσύ να δοθείς απερίσπαστος στα διδακτικά καθήκοντά σου, κι εγώ να μπορέσω ν' αφιερωθώ στη μελέτη των Γραφών. Και τότε ήταν που ζούσαμε βίο συνετό και άγιο, που έπεσαν επάνω στο δόλιο κορμί σου όλες οι πληγές, ως τιμωρία για τις πρότερες πράξεις μας. Αμαρτήσαμε και οι δύο, αλλά μόνο εσύ πλήρωσες το τίμημα, κι εσύ που έφταιγες λιγότερο από τους δύο πλήρωσες πιο ακριβά την αμαρτία μας. Γιατί εσύ πλήρωσες ακέραιο το τίμημα με το να ταπεινώσεις τον εαυτό σου για να αποκαταστήσεις την τιμή, τη δική μου και της οικογένειάς μου, κι ως εκ τούτου άξιζες επιεικέστερης τιμωρίας εκ μέρους του Θεού, και καλύτερης μεταχείρισης από αυτούς τους προδότες.

Ω πόσο δυστυχής είμαι εγώ που προκάλεσα τόσο μεγάλη θλίψη! Τόσο μεγάλο κρίμα στο λαιμό μου! Αλίμονο, γιατί η συμφορά των γυναικών θα πέφτει πάντα βαριά στα κεφάλια των μεγάλων ανδρών, προξενώντας τους αγιάτρευτες πληγές! Πόσο δίκιο έχουν αυτοί που ξεστομίζουν πύρινα λόγια εναντίον των γυναικών: "Αφουγκραστείτε με τώρα, εσείς παιδιά μου, και προσέξτε καλά τι έχω να σας πω. Μην αφήσετε ποτέ την καρδιά σας να πιστέψει στα λόγια της, και να ξεγελαστεί από τους τρόπους της, γιατί θα σας παρασύρει στην καταστροφή. Έχει αυτή επιφέρει πολλές αγιάτρευτες πληγές σε αναρίθμητους άντρες. Ναι, πολλοί δυνατοί άνδρες βρήκαν φρικτό θάνατο εξ αιτίας της. Ο δρόμος για την Κόλαση περνάει από το σπίτι της, και τα δωμάτιά της βγάζουν στα δώματα του Άδη." Και ο Εκκλησιαστής λέει: "Ερεύνησα βαθιά στην καρδιά μου για να μάθω... Και βρήκα ότι πιο πικρή κι από το θάνατο είναι η γυναίκα, γιατί η καρδιά της γεμάτη βρόχια και δίχτυα αφεύγατα, και τα χέρια της ιμάντες. Μόνο εκείνος που έχει τη χάρη του Θεού μπορεί να της ξεφύγει, ενώ ο αμαρτωλός θα πέσει για πάντα στην παγίδα

της. “ Η πρώτη γυναίκα οδήγησε τον άνδρα μακριά από τον Παράδεισο, αυτή που έφτιαξε ο Κύριος ως αρωγό του ανθρώπου έγινε και η κύρια αιτία της πτώσης του. Η Δαλιδά από μόνη της νίκησε και ταπείνωσε τον πιο δυνατό άνδρα που είχε πλάσει ο Θεός, ο Ναζωραίος, του οποίου την άμωμη σύλληψη ένας άγγελος ανήγγειλε. Κι όταν αυτός ο δυνατός άνδρας, ο Σαμφών, προδόθηκε από τη Δαλιδά και παραδόθηκε στους εχθρούς του, τέτοια μεγάλη οδύνη τον συνεπήρε, που κατέστρεψε όχι μόνο τους εχθρούς, αλλά οδήγησε και στο θάνατο τον ίδιο τον εαυτό του. Ο Σολομών, ο πιο σοφός ανάμεσα στους ανθρώπους, ξεμυαλίστηκε από μια απλή γυναίκα που την είχε πάρει για τον εαυτό του, και τον παρέσυρε αυτή σε τέτοια αδιέξοδη παραφροσύνη, που τον απέσπασε από την πίστη του στον Κύριο, ο οποίος τον είχε διαλέξει για να χτίσει το ναό Του (από εκτίμηση στο δίκαιο πατέρα του, τον Δαυίδ), και τον παρέσυρε αυτή στην ειδωλολατρία μέχρι τας δυσμάς του βίου του, έτσι που αναγκάστηκε αυτός να εγκαταλείψει τη λατρεία του Θεού, τον οποίο με λόγια και με ψαλμούς συνήθιζε να υμνεί, και την πίστη Του να διαδίδει και να διδάσκει. Κι ήταν εξ αιτίας της γυναίκας του που αναγκάστηκε να βλαστημήσει το Θεό, έτσι ώστε κι αυτός ακόμα ο θεοσεβούμενος Ιώβ έκανε το τελευταίο και πιο σοβαρό αμάρτημά του. Γιατί ο κύριος πειρασμός της πανουργίας του ένα πράγμα του δίδαξε καλά μέσα από την πλούσια πείρα, ότι η καταστροφή των ανδρών επιτυγχάνεται πιο εύκολα μέσω των συζύγων τους. Και τελικώς μάς κληροδότησε αυτή την κακή του συνήθεια και σε μας, και δια του γάμου κατέστρεψε εκείνους που δεν μπορούσε να υπερνικήσει δια της μοιχείας. Δεν μπορούσε να κάνει κατάχρηση του κακού, κι έτσι έκανε κακή χρήση του καλού, διαστρέφοντάς το σε κακό.

Ευχαριστώ τουλάχιστον το Θεό, γιατί αυτός ο πειρασμός δεν με έπεισε να πράξω το κακό με τη δική μου θέληση, όπως οι γυναίκες που προανέφερα, αν και με μετέτρεψε εξ αιτίας της αγάπης μου σε αιτία της ανομίας που διαπράχθηκε. Αν και ήμουν αθώα στην καρδιά, και δεν περιέπεσα αυτοβούλως σε αυτό το έγκλημα που επισύρει την ενοχή και την τιμωρία,¹⁴⁹ παρ’ όλα αυτά διέπραξα πολλές αμαρτίες πριν αυτό συμβεί, γεγονός που δεν μου επιτρέπει να νοιώθω εντελώς απρόσβλητη στις κατηγορίες γι’ αυτή την ανόσια πράξη. Γιατί, ενδίδοντας όντως, πολύ καιρό πριν, στα απατηλά θέλητρα της σαρκικής ηδονής, επέσυρα την τιμωρία που έπεσε πάνω μου τώρα, ως δίκαιο αποτέλεσμα των πρότερων αμαρτιών μου. Ένα κακό τέλος μπορεί να αποδοθεί μόνο σε μια κακή αρχή. Ως μου δώσει ο Θεός δύναμη να δεχθώ την αυστηρή τιμωρία για όλα αυτά που έχω κάνει, έτσι ώστε τουλάχιστον η μακροπρόθεσμη μεταμέλειά μου, να μπορέσει κατά κάποιον τρόπο να σε αποζημιώσει για τον πόνο που σου προκάλεσαν οι συμφορές που έπεσαν επάνω σου, κι αυτά που τώρα εσύ υποφέρει στο σώμα σου ως μπορούσα να τα περάσω εγώ στο μυαλό μου, σε όλη την υπόλοιπη, γεμάτη μεταμέλεια, ζωή μου, κι έτσι να επανορθώσω απέναντί σου, αν όχι απέναντι στο Θεό.

Γιατί, για να εξομολογηθώ ειλικρινώς την αδυναμία της αθλιώτατης ψυχής μου, δεν βρίσκω καμία πράξη μεταμέλειας ικανή να κατευνάσει την οργή του Θεού, τον οποίο δεν παύω ούτε στιγμή να κατηγορώ για υπέρτατη σκληρότητα, και επαναστατώντας ενάντια στη Θεία Πρόνοια, βλασφημώ μάλλον αγανακτώντας, παρά κερδίζω άφεση αμαρτιών με την ειλικρινή και έμπρακτη μεταμέλειά μου. Επίσης, όσο αυστηρά κι αν τιμωρήσει κανείς το σώμα του, πώς μπορεί να θεωρηθεί αυτό έμπρακτη μεταμέλεια για τις πρότερες αμαρτίες του, όταν το μυαλό μένει πάντα στην ίδια επιθυμία της

αμαρτίας, η οποία εξακολουθεί πάντα να πυρπολεί το κορμί με τους παλιούς πόθους.¹⁵⁰ Γιατί είναι εύκολο στον καθένα να κατηγορήσει τον εαυτό του και να εξομολογηθεί τις αμαρτίες του, ή ακόμα και να υποβάλλει το σώμα του σε εξωτερικές ταπεινώσεις, και θεαματικές τιμωρίες, αλλά είναι πραγματικά πολύ δύσκολο να αποσπάσει κανείς το μυαλό του από τη δίψα για τη μεγαλύτερη των απολαύσεων. Είχε λοιπόν δίκιο ο ευσεβής Ιώβ όταν έλεγε: “Θα πάρω το κρίμα επάνω μου”, –δηλαδή θα λύσω τη γλώσσα μου, και θ’ ανοίξω το στόμα μου για να κατηγορήσω τον εαυτό μου για τις αμαρτίες μου–, κι αμέσως προσέθεσε: “Θα μιλήσω μέσα από τη πίκρα της καρδιά μου”. Αναπτύσσοντας κι ερμηνεύοντας αυτό το χωρίο ο άγιος Γρηγόριος λέει: “Υπάρχουν μερικοί που εξομολογούνται τα κρίματά τους φωναχτά, αλλά δεν γνωρίζουν ότι η εξομολόγηση είναι ώρα γογγυσμού και αναστεναγμών, και δεν μιλάμε ευχάριστα για αμαρτίες που θα έπρεπε να είναι αιτία θρήνων”.¹⁵¹ Αυτό σημαίνει ότι “αυτός που μισεί τις αμαρτίες του και τις δηλώνει, πρέπει να εξομολογείται με την ψυχή γεμάτη πίκρα, γιατί αυτή η πίκρα είναι η τιμωρία των ανομιών του, τις οποίες η γλώσσα καθ’ υπαγόρευσιν του νου ελέγχει”.¹⁵² Αλλά αυτή η πίκρα της αληθινής μεταμέλειας είναι πράγματι σπάνια, όπως ο Άγιος Αμβρόσιος παρατηρεί όταν λέει: “Βρήκα πιο εύκολα ανθρώπους που επέμεναν στην αθωότητά τους, παρά εκείνους που μετανοούσαν ειλικρινώς”.¹⁵³

Και για να πω την αλήθεια, ήταν τόσο γλυκές εκείνες οι ηδονές που απολαύσαμε μαζί ως εραστές, ώστε ούτε μπορώ να τις καταδικάσω ούτε να τις εξορίσω από τη σκέψη μου.¹⁵⁴ Κάθε φορά που προσπαθώ να αποτρέψω το πρόσωπό μου από τις αμαρτίες μου, η ανάμνηση των περασμένων ηδονών παρεισφύρει στην όρασή μου και μου φουντώνει πάλι την παλιά εκείνη επιθυμία. Ούτε κι όταν κοιμάμαι δεν με εγκαταλείπουν οι ψευδαισθήσεις μου. Ακόμα και κατά τη Θεία Ακολουθία, όταν θα έπρεπε να λέμε τις πιο ιερές προσευχές, λάγνες εικόνες αυτών των τρυφηλών ηδονών θέλγουν τόσο πολύ την αθλιώτατη ψυχή μου, ώστε δίνω περισσότερη σημασία σε αυτά τα αισχρά πράγματα παρά στις προσευχές μου. Ναι, αντί να βογκώ και ν’ αναστενάζω γι’ αυτά που έχω κάνει, εγώ λαχταρώ εκείνα που έχασα. Κι όχι μόνο οι πράξεις, αλλά και οι τόποι, και οι ώρες που ετελέσθησαν αυτές οι πράξεις, είναι χαραγμένες τόσο ζωντανά μέσα στο μυαλό μου, ώστε ξαναγουρίζω διαρκώς σε αυτές, στα ίδια μέρη, στον ίδιο χρόνο, και δεν μπορώ να τους ξεφύγω ούτε και όταν κοιμάμαι. Μερικές φορές μία ανεπαίσθητη κίνηση του σώματός μου προδίδει τις σκέψεις που μου ταραάζουν το μυαλό, κι αποκαλύπτονται με λέξεις που ξεφεύγουν ακούσια από το χείλη. Δυστυχισμένη είμαι πράγματι, και θα έπρεπε να βγάλω κραυγή μεγάλης αγωνίας: “Τι πανάθλιος άνθρωπος που είμαι! Ποιος θα με απαλλάξει απ’ αυτό το σώμα του θανάτου;” Θα έπρεπε μήπως κι εγώ ειλικρινά να προσθέσω αυτό που ακολουθεί: “Η χάρη του Θεού και Κυρίου ημών Ιησού Χριστού” Εκε.¹⁵⁵ Αυτή η χάρη, πολυαγαπημένη μου, σου δόθηκε αίφνης, και μια και μοναδική πληγή στο σώμα σε ανακούφισε από τα βάσανα, και έγιανε τις πλείστες όσες πληγές της ψυχής σου. Κι εκεί που θα νόμιζε κανείς ότι ο Θεός είναι πιο εχθρικός απέναντί σου, προκύπτει από τα πράγματα ότι ήταν ευνοϊκότερος απ’ ό,τι θα περίμενε κανείς, γιατί σαν καλός γιατρός δεν φείδεται των πόνων για να επιτύχει την αποκατάσταση της υγείας. Αλλά σε μένα αυτά τα μαρτύρια της σάρκας φουντώνουν από τα λάγνα ερεθίσματα, και η άψη της νεαρής μου ηλικίας, αλλά και η εμπειρία των πλέον δηλητηριωδών για την ψυχή ηδονών,

καθώς επίσης και η αδύναμη φύση μου συνηγορούν για να ενδώσω στις επιθέσεις του πειρασμού.

Οι άνθρωποι λένε ότι είμαι αγνή γιατί δεν διακρίνουν την υποκρισία μέσα μου. Θεωρούν την αγνότητα της σάρκας αρετή, ενώ η αρετή δεν είναι υπόθεση του σώματος αλλά της ψυχής. Αν κι έχω κερδίσει αρκετά εγκώμια εκ μέρους των ανθρώπων, δεν αξίζω καμία διάκριση εκ μέρους του Θεού, ο οποίος δοκιμάζει την καρδιά και τα φρένα μου, και βλέπει και στα πιο απόκρυφα σημεία της ψυχής μου. Θεωρούμε θρήσκα επειδή ζω σε μια εποχή που ένα μεγάλο μέρος της θρησκείας είναι η υποκρισία, και όταν κάποιος δεν προσβάλλει το κοινό αίσθημα εξυμνείται υπερβολικά, και τον ανεβάζουν μέχρι τους ουρανούς με τα εγκώμιά τους. Και ίσως αυτό να είναι κατά κάποιον τρόπον αξιέπαινο, και αποδεκτός εν μέρει από το Θεό, αφού δε βλασφημεί με τις πράξεις του, και δεν διασύρει το όνομα του Θεού στα χείλη των ασεβών, δίνοντάς τους λαβή για σχόλια για το βίο και τη διαγωγή των πιστών Χριστιανών, ούτε ατιμάζει με τα έργα και τις πράξεις του το μοναστικό τάγμα στο οποίο ανήκει. Και είναι επίσης δώρο της Θείας Χάρης όταν όχι απλώς εμπνεόμεθα να πράξουμε το Καλό, αλλά και απέχουμε από το Κακό. Αλλά το δεύτερο είναι μάταιο όταν δεν προηγείται το πρώτο, όπως λένε οι Γραφές: „Ν’ απέχεις από το Κακό και να πράττεις το Καλό“. Αλλά και τα δύο είναι μάταια όταν δεν γίνονται για την αγάπη του Θεού.

Όσο για μένα, ένας Θεός ξέρει ότι σε κάθε περίπτωση της ζωής μου φοβάμαι μάλλον εσένα παρά το Θεό μη δυσαρεστήσω, κι εσένα περισσότερο παρά Εκείνον επιθυμώ να ευαρεστήσω. Η εντολή σου, κι όχι η αγάπη του Θεού, με έκαναν να αποκτήσω τη συνήθεια της θρησκείας. Βλέπεις λοιπόν τι θλιβερή ζωή, στερημένη από κάθε χαρά, περνώ εδώ, αφού δεν έχω κανένα σκοπό στη ζωή μου, και δεν περιμένω καμία ανταμοιβή στο μέλλον. Αλλά για πολύ καιρό η προσποίηση μου σε ξεγέλασε, όπως και πολλούς άλλους, κι εξέλαβες την υποκρισία για ευσέβεια, κι έτσι εσύ θεώρησες καλό ότι μου αρκεί να προσεύχεσαι απλώς για μένα.

Σε ικετεύω, μην με βάζεις σε τόσο ψηλό βάθρο μέσα σου, και σταμάτα να νομίζεις ότι με βοηθάς με τις προσευχές σου. Μην νομίζεις ότι οι προσευχές σου από μόνες τους μπορούν να γιατρέψουν τις πληγές μου, κι εν πάση περιπτώσει δε χρειάζομαι τέτοια θεραπεία. Καλύτερα να πιστεύεις ότι δε χρειάζομαι τη βοήθειά σου παρά να καθυστερείς τόσο να με συντρέξεις. Μην νομίζεις ότι είμαι δυνατή, αν αυτό θα σε κάνει να μη μου δώσεις χείρα βοήθειας όταν καταρρεύσω και σωριαστώ εμπρός σου. Η υπερβολική αυτοεκτίμηση έβλαψε πολλούς και τους στέρησε από τη σωτηρία που τόσο πολύ είχαν ανάγκη. Δια του Ησαΐα ο Κύριος κραυγάζει: Ω άνθρωποι, αυτοί που σας οδηγούν σας παραπλανούν και σας πάνε στο χαμό“. Και δια του Ιεζεκιήλ: “Αλίμονο στις γυναίκες που ράβουν γεμίσματα σε όλες τις τρύπες των μανικιών, και βάζουν στο κεφάλι όλων των ειδών τα μαντίλια, προκειμένου να κυνηγήσουν ψυχές!“ Ενώ λέει μέσα από το στόμα του Σολομώντος: “Τα λόγια του συνετού είναι σα βουκέντρα, και σαν καρφιά καλά μπηγμένα”¹⁵⁶ – πράγμα που σημαίνει ότι δεν ξέρουν να καταπραΰνουν τον πόνο που προκαλούν οι πληγές, αλλά ξέρουν πώς να τον οξύνουν. Σε ικετεύω λοιπόν, πάψε να πλέκεις το εγκώμιό μου, αν δεν θέλεις να θεωρηθείς κόλακας ή ψευδολόγος. Αλλά αν πράγματι πιστεύεις ότι υπάρχει κάτι καλό μέσα μου, τότε η καυτή ανάσα της ματαιοδοξίας μπορεί να τaráξει ακόμα κι αυτό το λίγο που διαθέτω και προκαλεί τους επαίνους σου. Κανένας δε μπορεί να διαγνώσει μία εσωτερική αρρώστεια μόνο από την εξωτερική

κατάσταση του σώματος. Δε μπορεί πράξεις που είναι κοινές για τ' αποβράσματα και τους εκλεκτούς να αξίζουν κάποια διάκριση εκ μέρους του Θεού. Κι τέτοιες σε τέτοιες θεαματικές πράξεις επιδίδονται μάλλον οι υποκριτές παρά οι άγιοι. "Η καρδιά είναι το πιο απατηλό πράγμα στον κόσμο, και απελπιστικά αμαρτωλή. Ποιος ξέρει;" Και: "Υπάρχει ένα μονοπάτι που μοιάζει καλό στον άνθρωπο, που όμως οδηγεί στο θάνατο". Ο άνθρωπος βιάζεται να προλάβει τη θεία κρίση. Και δίκαια λέει το ρητό: "Μην παινεύεις κανέναν όσο ζει"¹⁵⁷, γιατί εξ αιτίας των εγκωμίων σου μπορεί να πάψει να είναι αξιέπαινος. Επί πλέον, τα εγκώμια τα δικά σου είναι ακόμα πιο επικίνδυνα γιατί ακούγονται γλυκά στ' αυτιά μου. Κι όσο πιο πολύ πασχίζω να σου γίνω αρεστή τόσο περισσότερο αιχμαλωτίζομαι στην ηδονή σου. Σε ικετεύω λοιπόν να με φοβάσαι μάλλον παρά να μου έχεις εμπιστοσύνη, και μην πιστεύεις ότι θ' αξίζω πάντα την υποστήριξή σου. Και τώρα ειδικά έχω αιτία ν' αγωνιώ όταν δε βρίσκω σε σένα πια γιατρεία για την ακολασία μου.

Και μη εξωθείς στην αρετή, μην με παρακινείς να παλέψω λέγοντας: "Ότι η δύναμη μου είναι τέλεια στην αδυναμία της", και "Αυτός που θέλει να δοξαστεί πρέπει να παλέψει για το Δίκαιο". Δε ζητώ στεφάνια δόξας. Μου αρκεί ν' αποφύγω τον κίνδυνο. Είναι πιο ασφαλές ν' αποφεύγεις τους κινδύνους παρά να εξασπύεις πόλεμο. Σε όποια γωνίσα τ' ουρανού και να με βάλει ο Θεός θα είμαι καλά εκεί. Κανένας δεν φθονεί κανέναν εκεί πάνω, γιατί καθείς αρκείται σε αυτά που έχει. Και για να ενισχύσω την άποψή μου με τα λόγια μιας αυθεντίας, παραθέτω τα λόγια του Αγίου Ιερεμία: "Ομολογώ την αδυναμία μου, δεν επιθυμώ να παλέψω με την ελπίδα της δόξας, από φόβο μήπως χάσω τη δόξα αμέσως μόλις την αποκτήσω".¹⁵⁸ Τι χρειαίεται ν' εγκαταλείψεις τα σίγουρα και να πολεμάς για τα αβέβαια;

Ακόμα και ο πλέον απορροφημένος από τον εαυτό του θα έσπινε ευήκοον ους σε αυτή τη γνήσια κραυγή ανθρώπινης απελπισίας και ανθρώπινης αδυναμίας. Έτσι και ο Αμπέιλαρντ, αν και παγιδευμένος από τις εμμονές και τις δυστυχίες του, άκουσε αυτή την αγωνιώδη κραυγή βοήθειας, η οποία κατάφερε να διαπεράσει τον ιστό της πνευματικής του ενασχόλησης με τα Θεία, και να του αφυπνίσει ένα αίσθημα ευθύνης απέναντι στην Ελοϊζ, της οποίας δε μπορούσε πλέον ν' αγνοεί την επιτακτική ανάγκη για την αρωγή του. Κι έτσι αυτή τη φορά της απαντά με ένα μακροσκελές γράμμα,¹⁵⁹ του οποίου κάθε γραμμή αποκαλύπτει πόσο βαθιά επίγνωση των δυσκολιών που περνάει η Ελοϊζ απέκτησε. Και πράγματι είναι τόσο πλήρης η σκέψη του από τα προβλήματα της εν Χριστώ αδελφής του, που βουτάει κάπως απότομα και άκομψα σε αυτά με την πρώτη κιόλας πρόταση της επιστολής του: "Η τελευταία επιστολή σου εν συνόλω γέμει τεσσάρων προβλημάτων, τα οποία εκφράζεις με άπειρη ταραχή και θλίψη". Κι αρχίζει να τα απαριθμεί, ξεκινώντας με την επιτίμησή της ότι προτάσσει ως μη ώφειλε το όνομά της από το δικό του, συνεχίζει με το θρήνο της ότι μάλλον επέτεινε αυτό την αγωνία της για την υγεία του με την προηγούμενη επιστολή του, ακολουθεί η αναφορά στην "αρχαίο και αιώνιο παράπνο"¹⁶⁰ προς το Θεό για τα μέσα και τον τρόπο με τον οποίο αφιερώθηκαν ψυχή τε και σώματι στην πίστη Του, και τελειώνει με την παράκλησή της να πάψει αυτός να την εγκωμιάζει γιατί δεν το αξίζει. Προτίθεται, όπως δηλώνει αυτός ευθύς εξ αρχής να της απαντήσει σε κάθε ένα από αυτά τα ζητήματα, όχι τόσο για να δικαιολογήσει τον εαυτό του όσο για τη δια φωτίσει και να την εμψυχώσει.

Και πρώτα της διευκρινίζει ότι προέταξε το όνομά της, γιατί πάντα σύμφωνα με την τάξη και το τυπικό προηγείται το όνομα του ανωτέρου εκ των δύο. Γιατί από την ώρα που έγινε Νύμφη του Χριστού, έγινε και δική του κυρά και δέσποινα άξια σεβασμού. Και γι' αυτό το λόγο της ζητά να προσεύχεται και γι' αυτόν, δεδομένου ότι μία νύφη έχει πρόσβαση στο Νυμφίο της, πρόσβαση που οι άλλοι δεν έχουν, και παραθέτει το παράδειγμα της μαύρης εκείνης αλλά κόσμιας γυναίκας από την Αιθιοπία, την οποία παρομοιάζει ο Αμπέιλαντ, μέσα από πολλές σελίδες, με τη Χριστιανική ψυχή, της οποίας η ζωή σκοτεινιάζει από τις αντιξοότητες της τύχης, αλλά παραμένει ενάρετη και κόσμια εντός της, και η οποία κερδίζει το προνόμιο να εισέλθει στα δώματα του Βασιλέως για να προσευχηθεί σιωπηλή και μόνη. Κι έτσι κι αυτός της ζητά να προσευχηθεί στο Θεό για χάρη του. Δεύτερον την επιπλήττει για τα παράπονα που αυτή εκφράζει ότι η περιγραφή του κινδύνου που της έδωσε την έθλιψαν και την έκαναν ν' ανησυχήσει σφόδρα, θυμίζοντάς της ότι εκείνη ήταν εν τέλει που τον ικέτευσε να μάθει νέα του, και του δήλωσε ότι επιθυμεί να μοιραστεί μαζί του τη χαρά και τη λύπη. Κι έπειτα στρέφεται στην παράκλησή της να μην την παινεύει πια, την οποία δέχεται, αν και επιφυλάσσεται εκφράζοντας τη σκέψη ότι αυτοί που συνήθως αποφεύγουν τα εγκώμια, στην πραγματικότητα τα επιδιώκουν, αλλά προσθέτει ότι την υποπτεύεται για κάτι τέτοιο, αφού δεν αμφιβάλλει καθόλου για την ταπεινότητά της.

Τελικά, αφού έχει προσπεράσει αυτά τα σχετικώς δευτερευούσης σημασίας ζητήματα, φτάνει στο θέμα της αφιέρωσής τους στο Θεό, το οποίο εν τέλει είναι και η πηγή όλης της ταραχής της, και ο τρόπος που αναφέρεται σε αυτό το θέμα προδίδει ότι θυμάται πολύ καλά ότι αυτή η επιλογή του της είχε προκαλέσει ευθύς εξαρχής ένα ηθικό κώλυμα.¹⁶¹ Το ότι είναι κάπως απρόθυμος να συζητήσει μαζί της αυτό το θέμα φαίνεται από τα λόγια που διαλέγει ως εισαγωγή σε αυτό στο κάτω-κάτω της επιστολής του: “Και μένει τώρα να έρθουμε σε αυτό το αρχαίο και αιώνιο παράπονό σου. Εννοώ το ότι επιμένεις να εξεγείρεσαι κατά του Θεού για την αφιέρωση της ζωής μας σε Αυτόν, ενώ θα έπρεπε να είσαι ευγνώμων για τη Χάρη Του, και να Τον δοξάζεις νύχτα και ημέρα. Νόμιζα πώς αυτή η πίκρα που ξεχειλίζει από την καρδιά σου θα είχε εξαφανιστεί εδώ και καιρό με τη βοήθεια της Θείας Χάρης. Όμως με λύπη μου βλέπω ότι αυτή η πίκρα που είναι επικίνδυνη για σένα, αφού φθείρει την ψυχή και το σώμα σου αδιακρίτως, είναι επώδυνη και ενοχλητική και για μένα. Κι αν πράγματι θέλεις, όπως λες και να ξαναλές να κάνεις ό,τι χρειαστεί για να με ευχαριστήσεις, τουλάχιστον μη με βασανίζεις με αυτό το θέμα, κι αν θέλεις πραγματικά να αγαλλιάσει η ψυχή μου και να ευφρανθεί, βάλε κατά μέρος αυτήν την πικρία, με την οποία όχι μόνο με δυσαρεστεύεις, αλλά στερείς τη Θεία Χάρη κι ευλογία κι από τους δυο μας.” Της υπενθυμίζει ότι του είχε δηλώσει ότι είναι έτοιμη να τον ακολουθήσει ακόμα και μέσα στα στόματα των ηφαιστειών. Αν τώρα θέλει να υπαναχωρήσει από αυτό που της ζητάει εκείνος, τότε θα χωρίσουν κι αυτός θα επισπεύσει την πορεία του προς το Θεό. Μήπως δεν είχε κι εκείνη τάχα παραδεχθεί ότι με τον να τον παιδεύει ο Θεός δείχνει προς τον ταπεινό του δούλο την εύνοιά του; Δεν πρέπει λοιπόν να θρηνεί που ήταν αυτή ο πρόξενος αυτού του αγαθού, “για το οποίο”, εκείνος κάπως αξιοπερίεργα σημειώνει, “δεν πρέπει εκείνη να αμφιβάλλει ότι είναι δημιούργημα του Θεού”. Και δεδομένου ότι εκείνη δεν αμφιβάλλει καθόλου περί αυτού, κι αφού τέλος πάντων τον ανάγκασε να μιλήσει για όλα αυτά τα θέματα, αρχίζει τώρα να της εξηγεί καταλεπτώς τους

λόγους για τους οποίους πιστεύει ότι η τιμωρία τους ήταν δίκαιη και ευεργετική, αφού ο Θεός τους την επέβαλε όχι όταν ζούσαν ως μοιχοί, αλλά όταν παντρεύτηκαν.

Και πρώτα της υπενθυμίζει την περίοδο που εκείνη ζούσε στο Αρζεντέγι μετά το γάμο τους, και πώς, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, όταν εκείνος πήγε να την επισκεφθεί, ο πόθος τον συνεπήρε τόσο πολύ, που μίαναν τον ιερό τόπο, τον αφιερωμένο στη Μητέρα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Κι έπειτα ήταν όλες εκείνες “οι μιαινώτατες πράξεις” που προηγήθηκαν του γάμου τους. Και δεν χρειάζεται βέβαια να της υπενθυμίσει την έσχατη προδοσία που διέπραξε εναντίον του Φούλμπερτ, του οποίου τη φιλοξενία καταχράστηκε, στρέφοντας το θείο εναντίον της ανιψιάς. Σίγουρα για όλα αυτά τα κρίματα η πληγή που του κατέφεραν δεν είναι επαρκής τιμωρία, και μάλλον οι τωρινές του δυστυχίες είναι η αρχή μόνο της εξιλέωσης των αμαρτιών του. Όσο για τα δικά της κρίματα, της υπενθυμίζει πώς είχε φερθεί ανευλαβώς όταν φόρεσε τη στολή της μοναχής για να καλύψει την απόδρασή τους στη Βρετανία, και σημειώνει ότι είναι μάλλον ένδειξη της Θείας Χάρης, παρά απόδοση δικαιοσύνης, ότι τώρα της δόθηκε η ευκαιρία να εξιλεωθεί για εκείνη την ανόσια πράξη, και να τιμήσει τη στολή που τότε είχε βεβηλώσει. Πράγματι ο Θεός έδειξε και στους δύο την ευσπλαχνία Του μάλλον παρά τη δικαιοσύνη Του. Στην άπειρη ευσπλαχνία Του ανέσυρε τις “ναυαγισμένες αλλά απρόθυμες ψυχές τους” από τα βάθη της πιο επικίνδυνης θάλασσας, κι μετέτρεψε την κρίση Του σε πνευματική τους αναγέννηση, δίνοντας μία δίκαιη πληγή στο σώμα του Αμπέιλαρντ, πληγή που χάρισε τη σωτηρία στις ψυχές και των δυο τους. Και ήταν δίκαιη η πληγή που του καταφέρθηκε, της λείι, υπενθυμίζοντάς της πώς, στη φρενίτιδα του πάθους του γι’ αυτήν, ακόμα και κατά τη διάρκεια των πλέον ιερών εορτών της Εκκλησίας μας, συχνά την ανάγκαζε να υποκύψει με τη βία στις ορέξεις του, κι όταν εκείνη αντιστεκόταν την χτυπούσε και την έβριζε. “Γιατί ήμουν αλυσοδεμένος μαζί σου με την κάψα του πόθου”, κραυγάζει ορμητικά εκείνος, στην προσπάθειά του να δικαιολογήσει τη μοίρα που τους επεφύλαξε ο Θεός, “ώστε έβαλα αυτές τις άθλιες και βλάσφημες ηδονές, τις οποίες δεν τολμώ ούτε να κατονομάσω, πάνω από το Θεό κι από τον εαυτό μου, τόσο που ήρθε ο καιρός που η Θεία Πρόνοια μου τις απαγόρευσε τελείως, και στερήθηκα για πάντα κάθε ελπίδα να της ξαναζήσω. Κι έτσι δικαίως και ευσπλαχνικώς, αν και μέσω της έσχατης απάτης και πονηρίας του θείου σου, προκειμένου να εξελιχθώ παντοιοτρόπως, πληγώθηκα σ’ εκείνο ακριβώς μέρος του σώματός μου που ήταν η πηγή και η αιτία της τόσης λαγνείας. Κι έτσι τιμωρήθηκε ορθώς το μέλος εκείνο που ήταν υπεύθυνο για όλα όσα μας συνέβησαν, και προκειμένου να εξιλεωθεί μέσα από τον πόνο για την αμαρτωλή ηδονή που είχε απολαύσει. Αποκόπηκα έτσι, τόσο σωματικώς όσο και διανοητικώς, από τη μανία εκείνη που με είχε καταβυθίσει στα πλέον δύσοσμα έλη. Αυτό είχε ως ευτυχές αποτέλεσμα να εξασφαλισθεί ότι δεν θα μολύνω πλέον τους ιερούς βωμούς με ανόσιες σαρκικές ηδονές.” Επομένως, συνεχίζει αυτός ακάθεκτος, είναι μάλλον εξαγνισμός αυτή η στέρση εις την οποία υπόκειται, και θα έπρεπε κάθε συνετός άνδρας, όπως ο Όριγκεν, να επιβάλλει αυτή τη δοκιμασία στον εαυτό του. Όμως ντρέπεται, γιατί δεν επέτρεψε ο Θεός στον Αμπέιλαρντ να πληγώσει μόνος του τον εαυτό του, και ν’ αναζητήσει έτσι μέσα από την αυτοτιμωρία τη λύτρωση από τις αμαρτίες του. Αυτή η επιλογή του Θεού ήταν ακόμα μία ένδειξη του ελέους του.

Και σε αυτό το σημείο της επιστολής παρατηρείται μία ανεπαίσθητη αλλά αξιοσημείωτη μεταβολή στον τόνο της γλωσσικής έκφρασης του Αμπέιλαρντ. Φαίνεται σα ν' αντιλαμβάνεται ξαφνικά ότι περιαυτολογεί. Η Ελοΐζ καταλάβει πολύ καλά ότι ο Θεός έδειξε το έλεός Του στο πρόσωπο του ταπεινού δούλου και πρώην συζύγου της. Το μόνο που ζητούσε είναι Αυτός να δείξει έλεος και προς εκείνη, την ταπεινή Του δούλη. Και καθώς οι σκέψεις του Αμπέιλαρντ επικεντρώνονται σε αυτήν και στις ανάγκες της, μία απροσδόκητη θέρμη παρεισφύει στα γραφόμενά του από εδώ και κάτω. Και όντας υποχρεωμένος να δει πλέον τα πράγματα κι από τη δική της μεριά, νοιώθει τα παλιά του αισθήματα να αναζωπυρώνονται στην καρδιά του, που έμοιαζε πλέον νεκρή. Και δεν πρόκειται βέβαια πλέον για τον παθιασμένο έρωτα που κάποτε τους είχε συνεπάρει, αλλά για μια δυνατή και τρυφερή προσήλωση, από την οποία δεν χρειαζόταν να ξεφύγει, και την οποία έπρεπε ν' αντέξει μέχρι το τέλος, και στο φως της οποίας αναγνωρίζει πόσο αξεδιάλυτες είναι οι μοίρες των δυο τους. Και ξαφνικά, σαν ν' ανοίγει διάπλατα την αγκάλη του, σε εκείνην που είχε ζητήσει τη βοήθειά του, προσπαθεί να εξαγνίσει την καρδιά του από την πίκρα εναντίον του Θεού, και να την πείσει ότι ο Θεός δεν της φέρθηκε άδικα, αλλά της απέδειξε τη μεγάλη αγάπη Του προς αυτήν. "Έλα λοιπόν κοντά μου, αχώριστη σύντροφε, να σμίξουμε σε μια κοινή ευχαριστία προς Εκείνον, που μας ένωσε όχι μόνο στην αμαρτία αλλά και στο έλεος και στη Χάρη του Θεού. Γιατί ο Κύριος ενδιαφέρεται τα μάλα για τη σωτηρία της ψυχής σου, και η Θεία Πρόνοια φρόντισε να σου δώσει το όνομα Ελοΐζ, το οποίο βγαίνει από το δικό Του όνομα, που είναι Ελοΐμ. Αυτός, λέγω εγώ, έδειξε όλο Του το έλεος, φροντίζοντας να ενώσει στη σωτηρία, εκείνους που ο διάβολος είχε ενώσει για να επιτύχει την καταστροφή τους. Γιατί, λίγο πριν συμβεί αυτό, Αυτός μας είχε ενώσει με τα αιώνια δεσμά του γάμου, όταν εγώ βιαζόμουνα να σε δέσω, πολυαγαπημένο μου, και να σε έχω για πάντα δική μου, προετοιμάζοντας κατά κάποιον τρόπο την αφιέρωση και των δυο μας σε Αυτόν. Γιατί αν δεν είχες προλάβει να δεθείς μαζί μου με γαμήλιους όρκους, όταν εγώ αποσύρθηκα από τον κόσμο, θα μπορούσες εσύ να προσκολληθείς σε αυτόν, είτε κατά προτροπήν των συγγενών σου, είτε για ν' απολαύσεις τις σαρκικές ηδονές. Βλέπεις λοιπόν, πόσο προνοητικός ήταν μαζί μας ο Θεός, σα να μας επεφύλασσε ένα καλύτερο τέλος, και σα να ντρεπόταν και θλιβόταν που το ταλέντο μας στα γράμματα και στη μάθηση, με το οποίο μας είχε προικίσει και τους δύο, πήγαινε χαμένο, αφού δεν είχε τεθεί εις την υπηρεσία Του." Και τώρα ο Αμπέιλαρντ επιχειρεί να της αποδείξει ότι το ταλέντο της, χρησιμοποιείται περισσότερο αποδοτικώς στην υπηρεσία του Θεού, απ' ότι το δικό του ταλέντο, αφού αυτή έχει την ικανότητα ν' αποκτά πνευματικές κόρες, ενώ εκείνος είναι στείρος. Πόσο μεγάλη θα ήταν η απώλεια αν μία τέτοια γυναίκα όπως αυτή, τόσο ικανή να προσφέρει λαμπρές υπηρεσίες στο Θεό, είχε προσκολληθεί στα εγκόσμια, και είχε ενδώσει στις σαρκικές ηδονές, γεννοβολώντας απογόνους, και αρκούμενη στην κοινή μοίρα όλων των συνηθισμένων γυναικών! "Από την επαφή με αυτό το μίasma, από αυτόν τον δυσώδη βάλτο", όπως αυτός τονίζει κάπως emphaticώς, "ο Θεός μέσα στο μέγα έλεός Του μας έσωσε και τους δύο, κι ως εκ τούτου δεν πρέπει να τον κακίζεις, αλλά ν' αντέξεις μάλλον υπομονητικά την δοκιμασία που σου επέβαλε".

Και τότε σαν η έγνοιά του για εκείνην να του είχε χαρίσει την έμπνευση που μέχρι εκείνη τη στιγμή του έλειπε, φαίνεται ξαφνικά ν' αντιλαμβάνεται ότι η ψυχή της είναι στεγνή, κι ότι οι απλές συμβουλές δε βοηθάνε, αλλά αυτό

που χρειάζεται πραγματικά εκείνη είναι το θάμβος της Θείας Αποκάλυψης της Αλήθειας, που μόνο εκείνη μπορεί να κάνει τη μοναστική ζωή της ν' ανθίσει σα λουλούδι. Και εγκαταλείπει παρευθύς τη ρητορική επιχειρηματολογία, κι αρχίζει να διεκτραγωδεί τα Πάθη του Χριστού, σε μια προσπάθεια να αποστρέψει τη σκέψη της από τα δικά του γήινα πάθη, σε κάποια άλλα υψηλότερα. Και καθώς γράφει, τον συνεπαίρνει ένας διονυσιακός οίστρος, μέχρι που φαίνεται ότι αντί να της μεταλαμπαδεύσει την αγάπη του Θεού στην καρδιά της, καταφέρνει εκείνος να αναζωπυρώσει τη δική του πίστη και να την κάνει να λάμψει, στα γραπτά του τουλάχιστον, τόσο εκθαμβωτικά παρά ποτέ. “Δεν σε κάνει Αυτός ν' αναλυθείς σε λυγμούς και να νοιώσεις συντετριμμένη, που Αυτός, ο Υιός του Θεού ο Μονογενής,” κραυγάζει ο Αμπέιλαντ, “χάρην εσού και όλου του ανθρώπινου είδους, συνελήφθη από τους πλέον ασεβείς ανθρώπους, ταπεινώθηκε κι εξευτελίστηκε, και με καλυμμένο το πρόσωπο προπηλακίστηκε και διαπομπεύθηκε, εστέφθη με αγκάθια, και στο τέλος τον κρέμασαν ανάμεσα σε ληστές στην πλέον ατιμωτική αγχόνη που είχε το σχήμα σταυρού, και δοκίμασε τον πλέον εξευτελιστικό και αποτρόπαιο θάνατο; Ω αδελφή μου, κράτα Αυτόν που είναι ο πραγματικός Νυμφίος σου, και όλη την Εκκλησία Του, συνέχεια μέσα στην ψυχή σου, πλήρωσε τις σκέψεις σου με Αυτόν. Να τον θυμάσαι πάντα την ώρα εκείνη που σταυρώνεται για σένα, για να πληρώσει αυτός για όλες τις αμαρτίες σου.” Όλη τη συμπάθειά της, συνεχίζει ο Αμπέιλαντ, πρέπει να την κρατήσει για Εκείνον που τα Πάθη Του είναι ανώτερα από κάθε άλλου. Και παραθέτει αυτό το υπέροχο χωρίο από τους *Θρήνους του Ιερεμία*: “Δεν σημαίνει τίποτα αυτό για όλους εσάς που προσπερνάτε; Κοιτάξτε, και δείτε αν υπάρχει καμία μεγαλύτερη συμφορά από αυτή που βρήκε εμένα.” Ναι, αυτή οφείλει να θρηνήσει για το θάνατο του Χριστού, όπως η νύφη θρηνεί για το χαμό του νυμφίου. Γιατί δόθηκε στο Νυμφίο, κι Εκείνος, πεθαίνοντας για χάρη της, την έκανε για πάντα δική του. “Τώρα είσαι πλατύτερη από τον ουρανό κι από τη γη,” της λέει ο Αμπέιλαντ, “εσύ που ο ίδιος ο Δημιουργός σου δόθηκε ως έπαθλο. Τι, ερωτώ, θα μπορούσε αυτός που δεν του λείπει τίποτα να βρει σ' εσένα, ώστε για να σε κερδίσει θα ριχνότανε σε τόσες δοκιμασίες, και θα πέθαινε ένα τόσο φρικτό κι επονειδιστο θάνατο; Τι έψαχνε λοιπόν Αυτός σ' εσένα, αν όχι εσένα την ίδια; Είναι Αυτός ένας αληθινός φίλος, γιατί επιθυμεί εσένα την ίδια και όχι αυτά που είναι δικά σου και κατέχεις.”

Κι έτσι συνεχίζει ο Αμπέιλαντ το συλλογισμό του για το μεγαλείο της αγάπης του Χριστού, και προσπαθεί να πείσει και την Ελοιζ, για τη δόξα αυτής της αγάπης, που δεν μπορεί καν να συγκριθεί με τη δική του γήινη αγάπη. “Αυτός σε αγαπάει πραγματικά, κι όχι εγώ”, της δηλώνει. “Η αγάπη μου, που μας βύθισε και τους δύο στην αμαρτία, πρέπει να λέγεται πόθος και όχι αγάπη. Έβρισκα ικανοποίηση των άθλιων πόθων μου σ' εσένα, κι αυτό ήταν όλο. Εσύ λες ότι υπέφερα για σένα και μπορεί παρεπιμπτόντως αυτό να είναι αληθινό, όμως μέσω εσού μάλλον, κι αυτό ακουσίως, όχι από αγάπη για σένα, αλλά από ανάγκη, όχι για τη σωτηρία σου, αλλά για τη θλίψη σου. Αλλά Αυτός σταυρώθηκε με τη δική Του ελεύθερη βούληση για να σώσει εσένα, Αυτός που με τα Πάθη του γιάτρεψε όλες τις αδυναμίες, κι απαλύνει όλες τις οδύνες. Σε Αυτόν, και όχι σε μένα, σε ικετεύω να αφοσιωθείς ολόψυχα, με όλο σου το πάθος, και όλη σου την ειλικρινή μεταμέλεια.” Γιατί, διατείνεται ο Αμπέιλαντ, αν εκείνη συνεχίσει να θρηνεί για τα δικά του ανθρώπινα βάσανα, τότε θα μπορούσε εκείνος ευλόγως να υποθέσει, ότι θρηνεί μάλλον για τις ηδονές που της στέρησε αυτή η αναπηρία, παρά για να συμμετάσχει στον

πόνου του. Πρέπει ως εκ τούτου να δεχθεί με υπομονή αυτά που τους συνέβησαν, και σκοπό έχουν τη σωτηρία της ψυχής τους, και όχι την τιμωρία τους. “Αυτός τιμωρεί εφάπαξ για να μην τιμωρεί διαρκώς. Ένας υποφέρει μία πληγή για να γλιτώσουν οι δύο από το θάνατο.” Και την διαβεβαιώνει ότι ο Θεός της ευνόησε ιδιαιτέρως με τη Χάρη Του, αφού της επεφύλαξε το στεφάνι του μαρτυρίου, γιατί αυτή, αντιθέτως από τον Αμπέιλαρντ, πρέπει να συνεχίσει ν’ αγωνίζεται και να καταπολεμά τα πάθη της. Γιατί αν και του έχει απαγορεύσει να το λέει αυτό, παρ’ όλα αυτά ισχύει το ότι “γι’ αυτόν που συνεχίζεται ο αγώνας, γι’ αυτόν είναι και το στεφάνι της νίκης”. “Αλλά για μένα”, παρατηρεί με πίκρα ο Αμπέιλαρντ, “δεν απέμεινε κανένα στεφάνι νίκης, γιατί δεν υπάρχει πια αιτία να παλέψω.”

Εν τούτοις, ο πόνος που προκαλεί αυτή η διαπίστωση διαλύεται συντόμως, από την αναζωπυρωμένη αίσθηση ότι ανήκουν ο ένας στον άλλον. Κι αυτή τη φορά θριαμβολογεί όταν δηλώνει: “Ο Θρήνος για τις τιμές που χάνω απαλύνεται όταν είμαι πεπεισμένος ότι η δόξα που εσύ θ’ απολαύσεις μεγαλώνεται. Γιατί έχουμε γίνει ένα εν Χριστώ, μία σάρκα, μέσα από τα δεσμά του γάμου. Ό,τι είναι δικό σου είναι, πιστεύω, και δικό μου. Αλλά ο Χριστός είναι δικός σου, αφού έχεις γίνει νύφη Του. Και τώρα, όπως είπα και πριν, είμαι ταπεινός υπηρέτης σου, εγώ που κάποτε με αναγνώριζες σαν κύριό σου, αλλά πιο συνδεδεμένος τώρα μαζί σου με πνευματική αγάπη, περισσότερο από τότε που ζούσαμε κάτω από το κράτος του φόβου. Γιατί υπάρχουν λόγοι που επαφίεμαι περισσότερο στις δικές σου προσευχές για να ευαρεστηθεί ο Κύριος να μας ελεήσει, αφού οι καθημερινοί κίνδυνοι και σκοτούρες δεν μου επιτρέπουν εμένα ούτε να ζήσω ούτε να βρω το χρόνο για να προσευχηθώ.” Τόσο ειλικρινώς επιθυμεί πραγματικά τη μεσολάβησή της, τη θεία μεσιτεία της, ώστε κλείνει το γράμμα του με μια προσευχή, την οποία έχει συνθέσει ο ίδιος για να τη λέει εκείνη για λογαριασμό του, μία υπέροχη προσευχή η οποία, μέσα από τον απροκάλυπτο πόθο του να ενωθούν οι δυο τους μπροστά στο θρόνο του Θεού, μαρτυράει, πολύ πιο άμεσα και δυνατά από κάθε ευθεία εξομολόγηση, τι σημαίνει εκείνη γι’ αυτόν:

Κύριε, Εσύ, που ήδη ευθύς εξαρχής της δημιουργίας του ανθρώπου, κατέστησες ιερά τα δεσμά του γάμου, με το να πλάσεις τη γυναίκα από το πλευρό του άνδρα, Εσύ που γεννήθηκες από μια παντρεμένη γυναίκα, κι ένα από τα πρώτα θαύματά σου, στο γάμο της Κανά, ήταν να δοξάσεις αιώνια το μυστήριο του γάμου, Εσύ, που εκτός των άλλων, δειχθήκες να γιατρέψεις την ακολασία της αδύναμης ψυχής μου, εισάκουσε τις προσευχές αυτής της ταπεινής υπηρέτριάς σου, την οποία ώρισα ικέτιδα, να πέσει στα πόδια Σου, και να ζητήσει άφεση για τις αμαρτίες τις δικές μου και των αγαπημένων μου. Συγγνώμη πολυεύσπλαχνε, και πολυέλεε, συγχώρεσε τις αναρίθμητες και αβάσταχτες ανομίες μας, δείξε το έλεος της άμωμης μεγαλοθυμίας σου πάνω στο πλήθος των σφαλμάτων μας. Τιμώρησε τον ένοχο ευθύς αμέσως, Σε ικετεύω Κύριε, για να τον σώσεις ύστερα. Τιμώρησέ τον τώρα που είναι καιρός για να μην τον τιμωρείς αιώνια. Δείξε στους υπηρέτες σου τη ράβδο της μεταμέλειες κι όχι τη ρομφαία της οργής Σου. Βασάνισε τη σάρκα για να σώσεις την ψυχή. Έλα ως εξαγνιστής και όχι ως εκδικητής. Δείξε τη Χάρη Σου και όχι τη Δικαιοσύνη Σου. Ως γενναιόδωρος πατέρας και όχι ως αυστηρός αφέντης να φανείς. Δοκίμασέ μας και βασάνισέ μας, Κύριε, με τον τρόπο που ο προφήτης ζητά για τον εαυτό του, όταν φωνάζει δυνατά: Μέτρησε κύριε το μέτρο των δυνάμεών μου ώστε να ορίσεις ανάλογη δοκιμασία, ώστε οι

πειρασμοί δυσανάλογοι να μην είναι των αντοχών μου. Κι όπως ο Άγιος Παύλος σου ορκίζεται πίστη λέγοντας: “Αλλά κι ο Θεός είναι πιστός όταν δεν σε βάζει να υποφέρεις περισσότερο απ’ ό,τι αντέχεις, αλλά μέσα από τον πειρασμό σου δείχνει την οδό της σωτηρίας, όταν μπορείς όμως να υποφέρεις τη δοκιμασία“. Έτσι κι Εσύ, μας ένωσες και μας χώρισες, Κύριε, όποτε Εσύ έκρινες σωστό. Και τώρα, Κύριε, Σε εκλιπαρώ, ό,τι ορθώς άρχισες κάνε το και να τελειώσει καλά, κι αυτούς που χώρισες μια και για πάντα πάνω στη γη, κάνε τους να σμίξουν εμπρός σου εις τους Ουρανοί, Εσύ Κύριε, που είσαι η μόνη μας ελπίδα, το μόνο καταφύγιο και η απαντοχή μας, η μόνη παραμυθία της ψυχής μας, ευλογητός Σοι Κύριε εις τον αιώνα των αιώνων. Αμήν.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ